

Analiza učenika osnovnih škola i učešća učenika 1. razreda u ukupnom broju stanovnika Novog Pazara, Čačka i Kraljeva

Kretanje broja učenika u osnovnim školama i učešće učenika 1. razreda u ukupnoj populaciji predstavljaju ključne indikatore demografskih i društvenih trendova. Ovi pokazatelji pružaju uvid u dinamiku nataliteta, obrazovne strukture i buduće radne snage u određenim zajednicama, kao i u stepen demografske održivosti i regionalne razlike.

Podaci su preuzeti sa internet prezentacije Republičkog zavoda za statistiku: <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/11020301?languageCode=sr-Cyrl>

Ova analiza ima za cilj da prikaže:

1. **Ukupan broj učenika osnovnih škola:** Kroz dekadu, pratimo opadanje ili porast broja učenika u osnovnom obrazovanju kao refleksiju nataliteta, migracija i opšte demografske situacije.
1. **Broj učenika 1. razreda osnovne škole:** Ovaj pokazatelj je posebno važan jer direktno ukazuje na trenutni trend nataliteta i demografsku stabilnost.
1. **Učešće učenika 1. razreda u ukupnom broju stanovnika:** Pored kvantitativne analize, relativni podaci omogućavaju poređenje između različitih zajednica i njihovog demografskog potencijala.

Zašto je analiza važna?

1. Demografska slika i budućnost populacije

Broj učenika u osnovnim školama, posebno učenika 1. razreda, direktno je povezan sa stopom rađanja i demografskim priraštajem. Pad broja učenika signalizuje smanjenje nataliteta, dok rast može ukazivati na demografski oporavak ili priliv stanovništva.

2. Regionalne razlike

U Srbiji su izražene razlike između urbanih i ruralnih sredina, kao i između razvijenijih i manje razvijenih regiona. Ova analiza omogućava uvid u to kako demografski i socio-ekonomski faktori utiču na broj učenika i obrazovni sistem u različitim zajednicama.

3. Uticaj migracija

Migracije, kako unutrašnje (iz manjih opština u veće gradove), tako i međunarodne, značajno utiču na broj učenika. Uključivanjem ovog pokazatelja možemo identifikovati oblasti sa intenzivnijim migracionim procesima.

Razlozi za odvojeno posmatranje gradova i opština

Analizom gradova Novi Pazar, Kraljevo i Čačak odvojeno od manjih opština (Tutin, Sjenica, Nova Varoš, Prijepolje, Priboj i Raška) omogućava se preciznije razumevanje regionalnih razlika:

1. **Gradovi kao regionalni centri:** Novi Pazar, Kraljevo i Čačak su veći urbani centri sa razvijenijom ekonomijom, infrastrukturom i obrazovnim kapacitetima, što ih stavlja u povoljniju poziciju u poređenju sa manjim opštinama.
1. **Manje opštine kao ruralne zajednice:** Tutin, Sjenica, Nova Varoš i ostale opštine suočavaju se sa većim izazovima u pogledu demografskog pada, migracija i održivosti lokalnih obrazovnih institucija.
1. **Migracione razlike:** Gradovi beleže manji odliv stanovništva i relativno stabilnije brojke učenika, dok manje opštine često pate od demografskog pražnjenja i zatvaranja škola.

Cilj analize

Ova analiza pruža uvid u:

- **Opšte demografske trendove:** Kako se broj učenika menja u vremenu, koji su glavni uzroci tih promena i kako oni utiču na obrazovni sistem.
- **Razlike među zajednicama:** Uticaj lokalnih ekonomskih, kulturnih i migracionih faktora na broj učenika.
- **Predviđanja za budućnost:** Kako trenutni trendovi mogu oblikovati budućnost populacije i obrazovnog sistema u ovim gradovima i opštinama.

Ova uvodna analiza postavlja osnovu za detaljno razmatranje svake opštine i grada pojedinačno, sa fokusom na specifične izazove i potencijale svakog regiona.

I Analiza kretanja broja učenika osnovnih škola i broja upisanih u 1. razred osnovne škole za grad Novi Pazar

Obrazovni sistem, posebno osnovno obrazovanje, predstavlja ključni segment razvoja svakog društva i jedan od najvažnijih pokazatelja demografske i socio-ekonomske stabilnosti. Praćenje broja učenika osnovnih škola i učenika 1. razreda u lokalnim zajednicama pruža uvid u stanje nataliteta, migracionih tokova i održivosti lokalne populacije. Takođe, omogućava prepoznavanje obrazovnih trendova i izazova s kojima se suočavaju zajednice poput Novog Pazara.

Ova analiza fokusira se na dugoročne promene broja učenika osnovnih škola i učenika 1. razreda u Novom Pazaru. Kroz uporedne indekse i bazične indekse, identifikovani su ključni trendovi i dinamičke promene u poslednjoj deceniji. Poseban akcenat stavljen je na projekcije za 2031. i 2041. godinu, kako bi se bolje sagledale buduće potrebe obrazovnog sistema i definisale mere za unapređenje demografske i obrazovne stabilnosti.

Za Novi Pazar, kao jedan od gradova sa specifičnom demografskom i kulturnom strukturom u Srbiji, analiza broja učenika pruža i dodatne uvide u šire društvene tokove, uključujući uticaj nataliteta, migracija i regionalnog razvoja na obrazovanje. Ova analiza ne služi samo za identifikaciju izazova, već i za prepoznavanje mogućnosti za unapređenje obrazovnog sistema i bolje planiranje lokalne politike razvoja.

Tabela sa vrednostima po godinama za Novi Pazar

Školska godina	Ukupan broj učenika	Broj učenika 1. razreda
2014/15	12.572	1.516
2015/16	12.574	1.612
2016/17	12.553	1.528
2017/18	12.572	1.522
2018/19	12.372	1.458
2019/20	12.146	1.486
2020/21	12.023	1.514
2021/22	11.781	1.430
2022/23	11.675	1.406
2023/24	11.364	1.331

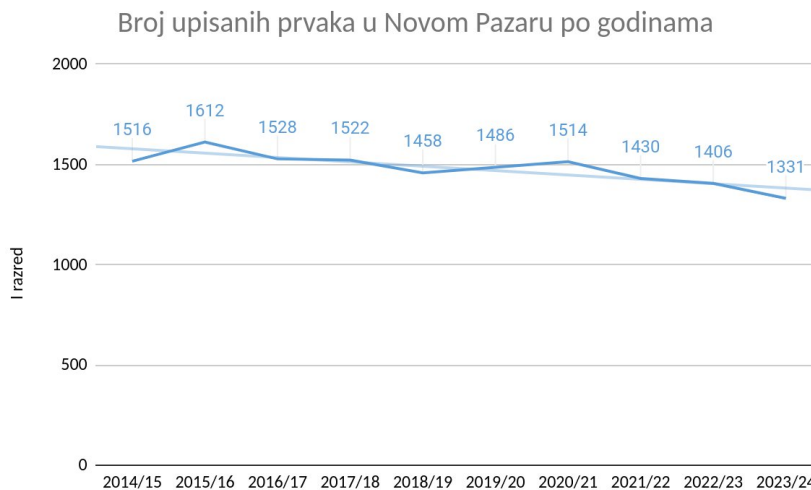
Komentari na tabelu

Ukupan broj učenika (2014/15–2023/24):

- Ukupan broj učenika opao je sa **12.572 (2014/15)** na **11.364 (2023/24)**, što predstavlja smanjenje od **1.208 učenika** ili **9,62%** u periodu od 9 godina.
- Pad je postepen, ali kontinuiran, sa manjim oscilacijama. Najveći broj učenika zabeležen je u 2015/16 (12.574), dok je najniži broj zabeležen u poslednjoj školskoj godini 2023/24.

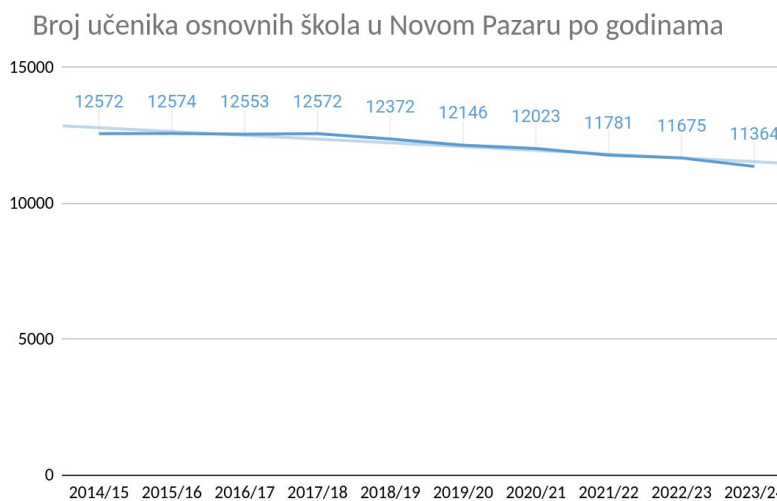
Broj učenika 1. razreda (2014/15–2023/24):

- Broj učenika 1. razreda smanjen je sa **1.516 (2014/15)** na **1.331 (2023/24)**, što je pad od **12,21%** ili **185 učenika**.
- Najveći broj učenika 1. razreda zabeležen je u 2015/16 (1.612), dok je najniži broj zabeležen u 2023/24 (1.331).
- Pad broja prvaka je brži u odnosu na ukupan broj učenika, što ukazuje na smanjenje nataliteta ili migracije porodica sa mlađom decom.

Oscilacije i trendovi:

- **Stagnacija u periodu 2014/15–2017/18:** Broj ukupnih učenika i prvaka bio je relativno stabilan.
- **Postepeni pad nakon 2018/19:** Broj učenika počinje da opada značajnijim tempom, što se može povezati sa opštim demografskim i migracionim trendovima.
- **Razlika u trendovima ukupnih učenika i prvaka:** Brži pad broja prvaka ukazuje na budući uticaj smanjenja nataliteta na obrazovni sistem.

U nastavku dokumenta se nalaze analize sa **bazičnim indeksima** za 2014/15 kao baznu vrednost, zajedno sa ostalim analizama.

1. Bazični indeksi (bazna godina: 2014/15)

Bazični indeks = (Vrednost u datoj godini / Vrednost u 2014/15)×100

Godina	Ukupan broj učenika	Bazični indeks ukupnih učenika	Broj učenika 1. razreda	Bazični indeks učenika 1. razreda
2014/15	12.572	100,00	1.516	100,00
2015/16	12.574	100,02	1.612	106,33
2016/17	12.553	99,85	1.528	100,79
2017/18	12.572	100,00	1.522	100,40
2018/19	12.372	98,41	1.458	96,17
2019/20	12.146	96,60	1.486	97,98
2020/21	12.023	95,63	1.514	99,87
2021/22	11.781	93,72	1.430	94,32
2022/23	11.675	92,86	1.406	92,73
2023/24	11.364	90,38	1.331	87,79

2. Projekcije za 2031. i 2041. godinu

Projekcija ukupnog broja učenika

Prosečna godišnja stopa pada ukupnog broja učenika (2014/15–2023/24):

$$\text{Godišnji pad (\%)} = (\text{Broj učenika 2023/24} - \text{Broj učenika 2014/15}) \times (\text{Broj učenika 2014/15} \times (\text{2023/24} - \text{2014/15}) \times 100 = (11.364 - 12.572) \times \{12.572 \times 9\} \times 100 = -1,07\%$$

Projekcija broja učenika:

$$\text{Ukupan broj učenika 2031} = 11.364 \times (1 - 0,0107)^8 \approx 10.410$$

$$\text{Ukupan broj učenika 2041} = 11.364 \times (1 - 0,0107)^{18} \approx 9.470$$

Projekcija broja učenika 1. razreda

Prosečna godišnja stopa pada broja učenika 1. razreda (2014/15–2023/24):

$$\text{Godišnji pad (\%)} = (\text{Broj učenika 1. razreda 2023/24} - \text{Broj učenika 1. razreda 2014/15}) \times \{\text{Broj učenika 1. razreda 2014/15} \times (\text{2023/24} - \text{2014/15})\} \times 100 = (1.331 - 1.516) \times (1.516 \times 9) \times 100 = -1,35\%$$

Projekcija broja učenika 1. razreda:

$$\text{Broj učenika 1. razreda 2031} = 1.331 \times (1 - 0,0135)^8 \approx 1.178$$

$$\text{Broj učenika 1. razreda 2041} = 1.331 \times (1 - 0,0135)^{18} \approx 1.015$$

3. Zaključci

A) Kretanje broja učenika (2014/15–2023/24):

- **Ukupan broj učenika opao je za 9,62%**, dok je broj učenika 1. razreda opao za **12,21%**.
- Pad je izraženiji kod učenika 1. razreda, što ukazuje na niži natalitet ili migracije porodica sa malom decom.

B) Projekcije za 2031. i 2041. godinu:

- **Ukupan broj učenika:**
- Očekuje se pad na **10.410** učenika do 2031. godine i na **9.470** do 2041. godine, što je smanjenje od 16% u narednih 18 godina.
- **Broj učenika 1. razreda:**
- Predviđa se smanjenje na **1.178** učenika 1. razreda do 2031. godine i na **1.015** do 2041. godine, što je smanjenje od 23,1% u odnosu na trenutni broj.

C) Ključni izazovi i preporuke:

- **Izražen pad nataliteta i migracija:** Pad broja učenika 1. razreda signalizuje dugoročne demografske izazove.
- **Stabilizacija obrazovnog sistema:** Potrebne su mere za podsticanje nataliteta, zadržavanje mladih porodica i poboljšanje obrazovne infrastrukture.
- **Prilagođavanje kapaciteta škola:** Projekcije ukazuju na potrebu optimizacije školske mreže u skladu sa smanjenjem broja učenika.

D) Opšti zaključak:

Novi Pazar beleži postepen pad broja učenika, koji će se nastaviti u narednim decenijama ako se ne preduzmu strateške mere. Iako grad ima povoljniju demografsku osnovu u poređenju sa drugim delovima Srbije, trendovi smanjenja broja učenika ukazuju na potrebu za hitnim akcijama kako bi se obezbedila održivost obrazovnog sistema i demografska stabilnost.

II Analiza za Čačak: Kretanje broja učenika osnovnih škola i broja učenika 1. razreda

Praćenje broja učenika osnovnih škola i učenika 1. razreda pruža ključne informacije o demografskim i obrazovnim trendovima u Čačku. Ovo je važan indikator stanja nataliteta, migracija i održivosti lokalnog obrazovnog sistema. Analizom promene broja učenika osnovnih škola i učenika 1. razreda identifikuju se ključni izazovi i mogućnosti za unapređenje. Fokus ove analize je na dugoročnim trendovima i projekcijama za 2031. i 2041. godinu, kako bi se bolje planirale buduće obrazovne i demografske politike.

1. Tabela sa vrednostima po godinama

Školska godina	Ukupan broj učenika	Broj učenika 1. razreda
2014/15	9.121	1.030
2015/16	9.006	1.063
2016/17	8.915	1.066
2017/18	8.810	1.029
2018/19	8.577	1.022
2019/20	8.441	1.041
2020/21	8.286	945
2021/22	8.179	1.008
2022/23	8.186	1.002
2023/24	8.148	1.035

2. Bazični indeksi (bazna godina: 2014/15)

Bazični indeks = (Vrednost u datoj godini / Vrednost u 2014/15) × 100

Godina	Ukupan broj učenika	Bazični indeks ukupnih učenika	Broj učenika 1. razreda	Bazični indeks učenika 1. razreda
2014/15	9.121	100,00	1.030	100,00
2015/16	9.006	98,74	1.063	103,20
2016/17	8.915	97,75	1.066	103,50
2017/18	8.810	96,60	1.029	99,90
2018/19	8.577	94,04	1.022	99,22
2019/20	8.441	92,56	1.041	101,07
2020/21	8.286	90,85	945	91,75
2021/22	8.179	89,66	1.008	97,87
2022/23	8.186	89,74	1.002	97,28
2023/24	8.148	89,30	1.035	100,49

3. Projekcije za 2031. i 2041. godinu

A) Projekcija ukupnog broja učenika

Prosečna godišnja stopa pada ukupnog broja učenika (2014/15–2023/24): -1,18\%

Projekcija:

Ukupan broj učenika 2031 = $8.148 \times (1-0,0118)^8 \approx 7.620$

Ukupan broj učenika 2041 = $8.148 \times (1-0,0118)^{18} \approx 6.560$

B) Projekcija broja učenika 1. razreda

Prosečna godišnja stopa pada broja učenika 1. razreda (2014/15–2023/24): +0,05\%

Projekcija:

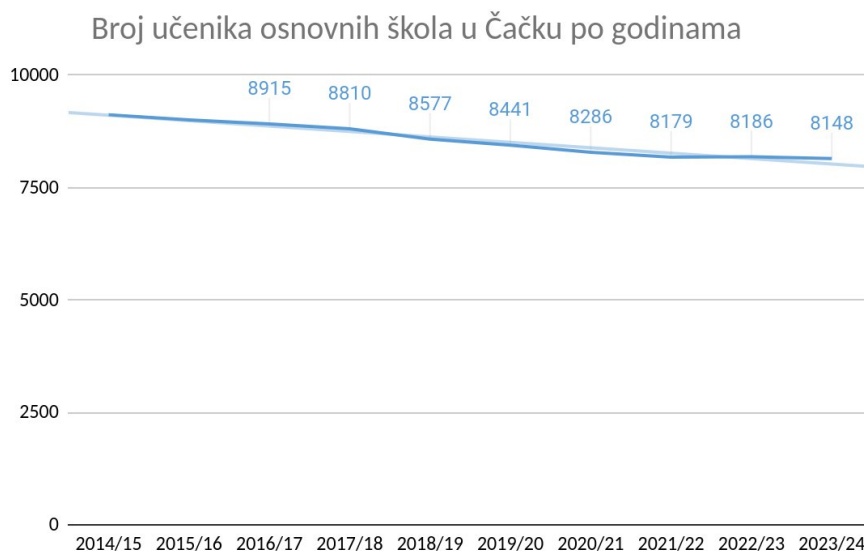
Broj učenika 1. razreda 2031 = $1.035 \times (1+0,0005)^8 \approx 1.039$

Broj učenika 1. razreda 2041 = $1.035 \times (1+0,0005)^{18} \approx 1.044$

4. Zaključci

A) Kretanje broja učenika (2014/15–2023/24):

- Ukupan broj učenika smanjen je za **10,65%**, sa **9.121 (2014/15)** na **8.148 (2023/24)**.
- Broj učenika 1. razreda ostao je relativno stabilan, sa blago pozitivnim trendom.

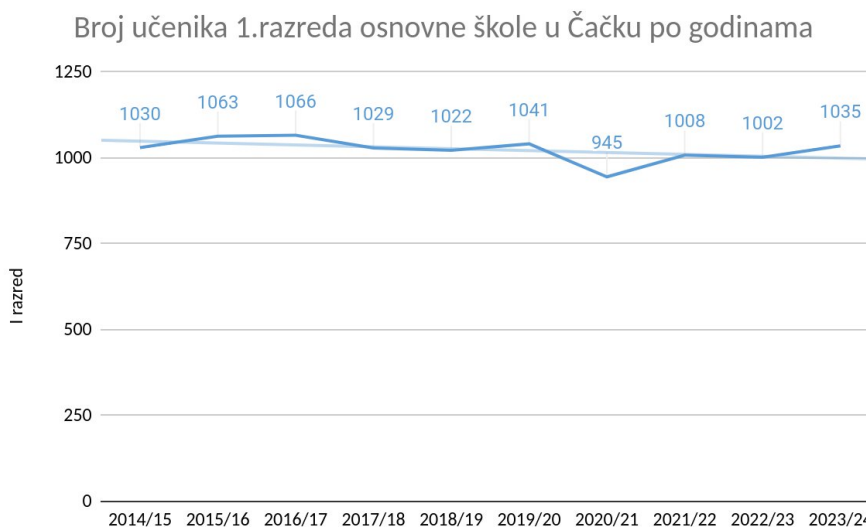

B) Projekcije za 2031. i 2041. godinu:

- **Ukupan broj učenika:** Očekuje se pad na **7.620 učenika do 2031. godine** i **6.560 učenika do 2041. godine**, što predstavlja značajno smanjenje od **19,7%** u odnosu na 2023/24.

- **Broj učenika 1. razreda:** Predviđa se stabilizacija sa blago pozitivnim trendom, uz očekivani broj od **1.039 učenika 1. razreda do 2031. godine** i **1.044 učenika do 2041. godine**.

C) Ključni izazovi i preporuke:

- **Pad ukupnog broja učenika:** Ovaj trend ukazuje na demografske izazove i potrebu za podsticanjem nataliteta i zadržavanjem porodica u Čačku.
- **Stabilan broj učenika 1. razreda:** Pozitivan signal za obrazovni sistem, ali je potrebno nastaviti sa podrškom mladim porodicama kako bi se očuvao ovaj trend.
- **Optimizacija školske mreže:** Projekcije ukazuju na potrebu za prilagođavanjem kapaciteta škola u skladu sa opadajućim brojem učenika.

D) Opšti zaključak:

Čačak pokazuje relativno stabilnu situaciju sa brojem učenika 1. razreda, ali pad ukupnog broja učenika ukazuje na dugoročne izazove. Potrebne su ciljane mere za podsticanje nataliteta, smanjenje migracija i jačanje lokalne privrede kako bi se obezbedila demografska i obrazovna održivost.

III Analiza za Kraljevo: Kretanje broja učenika osnovnih škola i broja učenika 1. razreda

Praćenje broja učenika osnovnih škola i učenika 1. razreda u Kraljevu predstavlja značajan pokazatelj demografskih trendova, migracionih tokova i održivosti lokalnog obrazovnog sistema. Ova analiza fokusira se na dugoročne promene broja učenika osnovnih škola i učenika 1. razreda u Kraljevu od 2014/15 do 2023/24 školske godine, kao i na projekcije za 2031. i 2041. godinu.

1. Tabela sa vrednostima po godinama

Školska godina	Ukupan broj učenika	Broj učenika 1. razreda
2014/15	10.224	1.190
2015/16	10.049	1.122
2016/17	9.839	1.110
2017/18	9.698	1.083
2018/19	9.334	1.026
2019/20	8.961	998
2020/21	8.604	1.011
2021/22	8.428	1.050
2022/23	8.285	1.018
2023/24	8.137	995

2. Bazični indeksi (bazna godina: 2014/15)

Bazični indeks = (Vrednost u datoj godini / Vrednost u 2014/15) × 100

Godina	Ukupan broj učenika	Bazični indeks ukupnih učenika	Broj učenika 1. razreda	Bazični indeks učenika 1. razreda
2014/15	10.224	100,00	1.190	100,00
2015/16	10.049	98,29	1.122	94,29
2016/17	9.839	96,23	1.110	93,28
2017/18	9.698	94,85	1.083	91,01
2018/19	9.334	91,30	1.026	86,22
2019/20	8.961	87,63	998	83,87
2020/21	8.604	84,15	1.011	84,96
2021/22	8.428	82,43	1.050	88,24
2022/23	8.285	81,03	1.018	85,56
2023/24	8.137	79,58	995	83,61

3. Projekcije za 2031. i 2041. godinu

A) Projekcija ukupnog broja učenika

Prosečna godišnja stopa pada ukupnog broja učenika (2014/15–2023/24): -2,28\%

Projekcija:

Ukupan broj učenika 2031= $8.137 \times (1-0,0228)^8 \approx 7.176$

Ukupan broj učenika 2041= $8.137 \times (1-0,0228)^{18} \approx 5.893$

B) Projekcija broja učenika 1. razreda

Prosečna godišnja stopa pada broja učenika 1. razreda (2014/15–2023/24): -1,83\%

Projekcija:

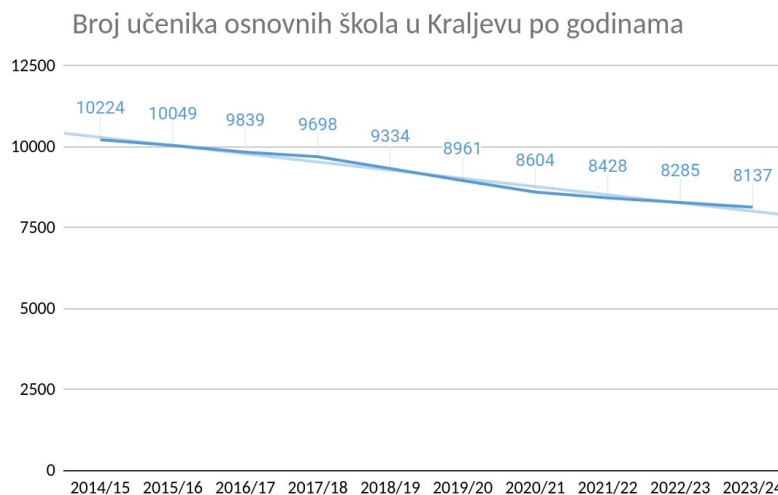
Broj učenika 1. razreda 2031= $995 \times (1-0,0183)^8 \approx 868$

Broj učenika 1. razreda 2041= $995 \times (1-0,0183)^{18} \approx 730$

4. Zaključci

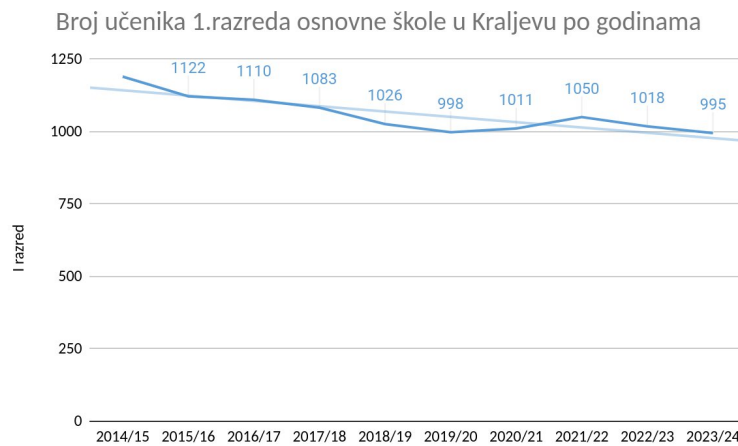
A) Kretanje broja učenika (2014/15–2023/24):

- Ukupan broj učenika smanjen je za **20,40%**, sa **10.224 (2014/15)** na **8.137 (2023/24)**.
- Broj učenika 1. razreda opao je za **16,39%**, sa **1.190 (2014/15)** na **995 (2023/24)**.

B) Projekcije za 2031. i 2041. godinu:

- **Ukupan broj učenika:** Očekuje se pad na **7.176 učenika do 2031. godine** i **5.893 učenika do 2041. godine**, što je smanjenje od **27,6%** u odnosu na trenutni broj.
- **Broj učenika 1. razreda:** Predviđa se pad na **868 učenika 1. razreda do 2031. godine** i **730 učenika do 2041. godine**, što je smanjenje od **26,7%** u odnosu na trenutni broj.

C) Ključni izazovi i preporuke:

- **Značajan pad ukupnog broja učenika:** Pad broja učenika ukazuje na ozbiljne demografske izazove, uključujući nizak natalitet i migracije.
- **Smanjenje broja prvaka:** Pad broja učenika 1. razreda ukazuje na dugoročni uticaj demografskih promena na obrazovni sistem.
- **Podrška porodicama:** Potrebne su mere za podsticanje nataliteta i zadržavanje mladih porodica u Kraljevu.

D) Opšti zaključak:

Kraljevo beleži izražen pad ukupnog broja učenika i učenika 1. razreda. Projekcije za naredne decenije ukazuju na nastavak ovog trenda, što zahteva hitne intervencije u demografskim i obrazovnim politikama. Održavanje kvaliteta obrazovnog sistema i optimizacija školske mreže ključni su prioriteti za očuvanje stabilnosti u budućnosti.

IV Komparativna analiza kretanja broja učenika osnovnih škola i učenika 1. razreda: Novi Pazar, Čačak i Kraljevo

1. Uvod

Komparativna analiza broja učenika osnovnih škola i učenika 1. razreda u Novom Pazaru, Čačku i Kraljevu pruža uvid u ključne demografske i obrazovne trendove u tri različita grada Srbije. Ova analiza omogućava identifikaciju sličnosti i razlika u kretanju broja učenika, njihovim uzrocima i posledicama po lokalne obrazovne sisteme. Fokus je na dugoročnim trendovima, uz projekcije za 2031. i 2041. godinu, kako bi se sagledale buduće potrebe i izazovi.

2. Tabela sa ključnim podacima

Grad	Ukupan broj učenika 2014/15	Ukupan broj učenika 2023/24	Promena (%)	Učenici 1. razreda 2014/15	Učenici 1. razreda 2023/24	Promena (%)
Novi Pazar	12.572	11.364	-9,62%	1.516	1.331	-12,21%
Čačak	9.121	8.148	-10,65%	1.030	1.035	+0,49%
Kraljevo	10.224	8.137	-20,40%	1.190	995	-16,39%

3. Komparativna analiza

A) Ukupan broj učenika

- **Najmanji pad u Novom Pazaru:** Novi Pazar beleži pad od **9,62%**, što ukazuje na relativno povoljniju demografsku situaciju u poređenju sa Čačkom i Kraljevom. Visok natalitet i kulturni faktori doprinose sporijem opadanju broja učenika.
- **Srednji pad u Čačku:** Ukupan broj učenika u Čačku opao je za **10,65%**, što je slično Novom Pazaru, ali ukazuje na veću stabilnost u poređenju sa Kraljevom.
- **Najveći pad u Kraljevu:** Kraljevo beleži najveći pad od **20,40%**, što je posledica izraženih migracija i smanjenog nataliteta. Ovo ukazuje na ozbiljne demografske izazove.

B) Broj učenika 1. razreda

- **Relativna stabilnost u Čačku:** Broj učenika 1. razreda u Čačku čak beleži blagi porast od **0,49%**, što ukazuje na stabilizaciju nataliteta ili povratak mladih porodica.
- **Srednji pad u Novom Pazaru:** Pad od **12,21%** u Novom Pazaru ukazuje na postepen uticaj smanjenja nataliteta i migracija, ali je situacija povoljnija u poređenju sa Kraljevom.
- **Najveći pad u Kraljevu:** Broj učenika 1. razreda u Kraljevu opao je za **16,39%**, što ukazuje na kombinaciju migracija, smanjenog nataliteta i socio-ekonomskih izazova.

C) Projekcije za 2031. i 2041. godinu

- **Ukupan broj učenika:**

- Novi Pazar će zadržati relativno povoljniju poziciju sa predviđenim brojem od **10.410 učenika u 2031.** i **9.470 u 2041.**
- Čačak će beležiti umeren pad na **7.620 učenika u 2031.** i **6.560 u 2041.**
- Kraljevo će se suočiti sa najizraženijim padom na **7.176 učenika u 2031.** i **5.893 u 2041.**
- **Broj učenika 1. razreda:**
- Novi Pazar će imati **1.178 prvaka u 2031.** i **1.015 u 2041.**, što ukazuje na značajan, ali ne katastrofalan pad.
- Čačak će beležiti stabilnost sa **1.039 prvaka u 2031.** i **1.044 u 2041.**, što je pozitivan trend.
- Kraljevo će pasti na **868 prvaka u 2031.** i **730 u 2041.**, što ukazuje na ozbiljne izazove.

D) Razlike u trendovima

- Novi Pazar pokazuje otpornost zahvaljujući specifičnoj demografskoj strukturi i kulturnim faktorima koji podstiču natalitet.
- Čačak pokazuje stabilizaciju, posebno u broju učenika 1. razreda, što ukazuje na pozitivne demografske signale.
- Kraljevo se suočava sa ozbiljnim demografskim izazovima, uključujući migracije i smanjenje nataliteta.

4. Ključni izazovi i preporuke

Za Novi Pazar:

- **Izazovi:** Postepeni pad broja učenika ukazuje na potrebu za podsticanjem nataliteta i smanjenjem migracija porodica.
- **Preporuke:** Fokusirati se na očuvanje demografske stabilnosti i unapređenje obrazovne infrastrukture kako bi se privukle mlade porodice.

Za Čačak:

- **Izazovi:** Iako broj prvaka ostaje stabilan, pad ukupnog broja učenika ukazuje na potrebu za demografskim podsticajima.
- **Preporuke:** Nastaviti sa politikama podrške porodicama i mladima, kako bi se održala stabilnost u budućnosti.

Za Kraljevo:

- **Izazovi:** Najveći pad ukupnog broja učenika i broja prvaka ukazuje na ozbiljnu demografsku krizu.
- **Preporuke:** Fokusirati se na zadržavanje stanovništva kroz razvoj privrede, poboljšanje životnog standarda i podršku porodicama sa decom.

5. Zaključak

Komparativna analiza ukazuje na značajne razlike između tri grada:

- **Novi Pazar** pokazuje relativno povoljne demografske trendove, ali postepeni pad broja učenika zahteva prilagođene intervencije.
- **Čačak** beleži stabilnost u broju prvaka, što je pozitivan signal za budućnost.
- **Kraljevo** se suočava sa najizraženijim izazovima, ukazujući na potrebu za hitnim merama za revitalizaciju demografske strukture i privrede.

Ova analiza pruža osnovu za prilagođavanje obrazovnih i demografskih politika svakom gradu, uz fokus na održivost obrazovnog sistema i demografske stabilnosti.